

Művészek és közönség egy asztal mellett

Káel Csaba a CAFe Budapest koncepciójáról és tapasztalatairól

■ *Nem sokkal azután beszélgetünk, hogy véget ért a CAFe Budapest 2016-os eseménysora. Mielőtt az idei fesztiválról és a rendezvények által kínált tanulságokról esnék szó, a kevésbé tájékozott olvasók kedvéért idézzük fel a kezdeteket, pontosabban a váltást: mikor és hogyan lett a Budapesti Őszi Fesztiválból CAFe Budapest?*

– A Budapesti Őszi Fesztivált 1992-ben alapította a Fővárosi Önkormányzat – már akkor is markánsan kortárs művészeti profillal. Ez a fesztivál alakult át a Budapesti Fesztiválközpont akkori vezetője, Vitézy Zsófia irányításával 2012-ben CAFe Budapestté. Az ő két éven át végzett munkáját vette át az az operatív testület, amelynek elnöke vagyok, s amelynek tagja a Müpa, a Budapesti Fesztivál- és Turisztikai Központ, valamint a Nemzeti Turisztikai Ügynökség.

■ *A névváltoztatás értelemszerűen koncepcióváltást is jelentett. Hogyan foglalhatnánk össze ennek lényegét?*

– A CAFe mozaikszó jelentése: *Contemporary Arts Festival*, magyarul kortárs művészeti Fesztivál. Ez eddig nyilvánvaló, és a mögötte meghúzódó elképzelés sem tér el jelentősen a korábbi elképzelésektől, ugyanakkor természetesen a betűsornak a *café* – kávéház – szóval való azonossága sem véletlen. A kávéházak sokaságának jelenléte a magyar főváros régi, nemes védjegye. Nagyon fontos számunkra a 19. század végének és a 20. század elejének kultúrtörténete, s ebben Budapesten meghatározó szerepet játszott a kávéház mint a művészet

– tegyük hozzá: a *modern* művészet! – születésének színtere. Rengeteg érték formálódott akkoriban a kávéházi asztalok körül. Azzal, hogy ezt a nevet „lefordítottuk” és konkrét jelentéssel töltöttük meg a külföldiek számára, azt szerettük volna sugallni, hogy ez a fesztivál egy nagy kávéházi kerekasztal, amely mellé leülnek az írók, költők, képzőművészek, zenészek, táncosok, színészek – akiket régen nem feltétlenül neveztek „kortársnak”, noha akkor is az éppen aktuális kor üzenetét fogalmazták meg.

■ *Ha jól sejtem, a kávéház fogalmának jelképként való használata azt is jelzi, hogy a CAFe Budapest a hajdani Budapesti Őszi Fesztiválnál jóval közvetlenebb atmoszférájú és interaktívabb rendezvénysorozat.*

– Egyrészt valóban interaktívabb, hiszen joggal állíthatjuk, hogy a mai CAFe Budapest minden korábbinál közvetlenebbül és oldottabban, sok esetben valóban kétirányúan kommunikál a közönséggel. Másrészt nemcsak interaktívabb, hanem integratívabb is. Ahogyan a CAFe Budapestet jelképező, említett kávéházi kerekasztal mellett sokféle műfaj képviselői foglalnak helyet, úgy mondható el, hogy idén őszre elértük: a fesztivál műsorán lényegében minden művészeti ág jelen van. Ráadásul nemcsak úgy integráltunk művészeti ágakat, hogy ezek különféle művek, produkciók, kiállítások által képviselve vannak jelen, hanem sikerült befogadnunk a CAFe műsorába már meglévő, kisebb fesztiválok is, amelyek társfesztiváljainkká váltak.

■ *Ilyen például a régi hagyománnyal rendelkező Mini Fesztivál.*

– Valóban: a kortárs zene és az előadó-művészet területén ilyen eseménysor a *Mini Fesztivál*. De hogy tágítsuk a kört: a divatot kortárs művészeti ágként képviselő *Gombold újra!* – *Mercedes-Benz Fashion Week Central Europe* a kezdetek óta része a CAFe Budapest eseményeinek. Idén vált a CAFe részévé a kortárs irodalmat széles skálán bemutató *Margó Irodalmi Fesztivál és Könyvvásár*. Amióta átvettük a fesztivál vezetését, kapcsolódik hozzánk az *Art Market Budapest*, a legjelentősebb magyarországi kortárs képzőművészeti és fotóvásár, amely kiállítás is egyben. Ezen a ponton különö-

sen érdekessé válik a fesztivál és a közönség viszonya, hiszen Európa és a világ számos részéről érkeznek ide a kortárs vizuális művészet elkötelezettjei, akik azzal a céllal jönnek el hozzánk, hogy műtárgyakat vásároljanak, és azokat hazavigyék – nekik tehát különlegesen személyes viszonyuk alakul ki az itt szerzett élményeikkel, hiszen amit itt megláttak és kiválasztottak, azt végül az otthonukban fogják elhelyezni. Ez számunkra különösen fontos, sőt jelképértékű, mivel úgy gondoljuk, a kortárs művészet akkor kezd élni és hatni, ha az embernek személyes viszonya alakul ki vele. Nemcsak a képzőművészettel van ez így, hanem mindennel: zenével, táncsal, színházzal, irodalommal. Mióta az új operatív testület átvette a fesztivál vezetését, megnövekedett az integráció jelentősége. Úgy érezzük, ennek a mozzanatnak az egész CAFe Budapest szempontjából kulcsszerepe van.

■ *Aki ismeri a Müpát, annak számára ismerősen hangzanak az imént vázolt integratív törekvések, hiszen erőteljesen rimelnek arra az összművészetiiségre, amely a Müpa működésének egyik alapelve: legyen jelen és adjon élményt együtt és egymással kölcsönhatásban az összes művészeti ág! Mindennek alapján azt kell feltételeznünk, hogy a CAFe Budapest koncepciójának kialakításában jelentős lehet a Müpa szerepe.*

– Valóban: a Müpa nagy súllyal vesz részt a CAFe Budapest szervezésében. Ebben az az izgalmas, hogy a CAFe Budapest és a Tavasszi Fesztivál kapcsán (hiszen azt is ugyanabban a felállásban szervezzük) az egész városra ki tudjuk vetíteni az összművészeti gondolatát, a művészetek együttélését, és ily módon tulajdonképpen Budapest kerül különleges állapotba. Ezt nem is annyira mi érzékeljük, mint inkább azok a külföldiek, akik becsöppennek ide, és arról számolnak be, hogy csak kapkodják a fejüket, látván, milyen színes a város kulturális élete, milyen sok helyen bukkannak fel művészeti programok. Divatos szóval élve: kezd Budapestnek a korábban is tapasztalt turisztikai *hub* (középpont) jellege mellett, kulturális *hub* jellege is kialakulni. Kezdünk felkerülni Európa kulturális térképére, ráadásul a kortárs művészet frontján, ami meglehetősen jelentős eredmény. Az

olvasó persze joggal kérdezheti, miért olyan fontos a kortárs művészet, miért teszünk olyan nagy erőfeszítéseket éppen ezen a területen. Minden kor embere számára alapvető fontosságú, hogy kifejezhesse, mit gondol önmagáról, a koráról és az őt körülvevő világról, és mindehhez a kortárs művészet a legalkalmasabb eszköz. Ennek java lesz majd később az az örökség, amely az utókor számára továbbhagyományozható. Visszatekintve ugyanígy vagyunk a 20. század elejének művészetével: ha nem lett volna kávéház, akkor a *Nyugat* című folyóirat sem jöhetett volna létre...

■ *Szó esett a külföldiekről. A laikus hazai fesztivállátogató tudatában a Budapesti Tavasz Fesztiválhoz kapcsolódik a külföldről érkező közönség érdeklődése. Milyen információink vannak a CAFe Budapest látogatottságában a külföldiek arányáról?*

– Annak idején a Budapesti Őszi Fesztivál, amely a Tavasz Fesztiválhoz képest néhány esztendőnyi késéssel indult, kicsit provokatívabb szemlélettel igyekezett felhívni magára a figyelmet, és jelezni, hogy igenis fontos számunkra a kortárs művészet. Mára a város ilyen szempontból nyitottabb lett; olyan helyszín, amely ezt az álláspontot jobban befogadja. Ebben az is segített, hogy ma már sokkal több külföldi érkezik Budapestre, mint korábban. A külföldiek jelenlétének arányairól nehéz pontos adatokhoz jutni, de természetesen vannak olyan felületek, ahol egzakt méréseket végezhetünk, ilyen például az internetes jegyvásárlás. Az arányokat jelző számok persze műfajonként erőteljesen változnak, és ez érthető is: azt gondolnánk, hogy egy kortárs irodalmi fesztiválra, mivel ez magyarul zajlik, nemigen jut el külföldi, ami persze túlnyomórészt így is van, mégis akad kivétel – a hangulat, az atmoszféra néha ide is becsábítja a külföldieket. Amit még szintén eléggé pontosan mérhetünk: az Art Market regisztrált látogatói. Itt azért tapasztalunk jelentős külföldi érdeklődést, mert az Art Market az utóbbi időben a térség legjelentősebb kortárs művészeti vásárává kezdi kinőni magát. Azok a gyűjtők, akik a drága nyugati galériákat megelőzve szeretnék beszerezni a közép- és kelet-európai képzőművészet legújabb remekeit, itt ezt kedvező áron tehetik meg. Ráadásul megnyílt egy másik nagyon fontos fórum is: a Photo Market Budapest. Törekvésünk, hogy Budapest „fotófóváros” legyen, hiszen a magyar fotóművészet jelene éppolyan számottevő, mint amilyen az öröksége. Mindent összevetve: nagyjából tizenöt százalékra te-

hető a CAFe Budapest közönségén belül a külföldiek aránya. De természetesen akadnak olyan események, amelyeken ez az arány sokkal magasabb. Ilyen volt például idén a japán jazz-zongoraművész, Hiro-mi fellépése.

■ *Aki végigpillant a nemrég lezárult idei fesztivál kínálatán, elámul az eseményeknek nemcsak a sokféleségén, de a mennyiségén is, amellyel a CAFe Budapest valóságosan „bombázza” az érdeklődőt. Hogyan sikerül elérni, hogy mindez ne váljék egy ponton túl kontraproduktívá; mit kell tenni annak érdekében, hogy a hallgató ne érezze úgy, hogy azért nem tud elmenni egy számára fontos programra, mert éppen akkor zajlik egy (vagy akár több) másik esemény is, amely szintén felkelti az érdeklődését?*

– Több célcsoportot kell elérnünk; hozzáteszem, természetesen van olyan, nagyon nyitott érdeklődésű fesztivállátogató, aki egyetlen estén több rendezvénybe is belekóstol. De persze próbáljuk úgy szegmentálni az eseményeket, hogy figyelemmel legyünk az érdeklődési körökre és korcsoportokra. Egy olyan programmal egy időben, amely a fiatalabbaknak szól, igyekszünk olyat megrendezni, amely az idősebbeket veszi célba. Ez persze nem mindig sikerülhet tökéletesen, hiszen ne feledjük, bonyolult szervezésről van szó, és több mint száz programról beszélünk, több mint ötven helyszínen. Nagyon fontos, hogy a kormányzat felismerte: több évre előre kell gondolkoznunk, és elfogadta azt a törekvésünket, hogy hároméves költségvetésünk legyen. Nagyszerű volna, ha idővel mindez a kultúra szempontjából kulcsfontosságú, nagy intézményekben is ugyanígy működhetne, hiszen a nemzetközi híró művészekkel tárgyalva hasonlóan távoli időpontokkal kapcsolatban kell vállalnunk kötelezettségeket. A nemzetközi előadó-művészeti életben mindennapos és teljesen természetes, hogy a fellépés időpontjánál három-négy évvel korábban hívnak meg szólistákat, együtteseket, karmestereket.

■ *Ki biztosítja a CAFe anyagi hátterét?*

– A fesztivál a Fővárosé, de a kormányzat is igen komoly rész vállal az események anyagi támogatásából. Amikor a vezetés új felállása kialakult, ez a megosztás vált természetessé: a fővárosi támogatást a Budapesti Fesztivál- és Turisztikai Központ hozza be a rendszerbe, de ugyanez az intézmény állami támogatást is kap. A Műpa fő szervezőként csak állami támogatásban részesül, és ugyanez a helyzet a Nemzeti Turisztikai

Ügynökséggel kapcsolatban is. Korábban szó esett a külföldiek megcélzásáról: nos, a Nemzeti Turisztikai Ügynökség azért vesz részt ebben a munkában, mert nagyon jelentős feladat, hogy a CAFe Budapest lehetséges közönségén belül elérjük azokat a célcsoportokat, amelyeket szeretnénk üdvözölni az eseményeken, sőt ne csak elérjük, hanem tudatosítsuk is bennük, hogy Budapesten létrejött a térség legnagyobb kortárs ösztönművészeti fesztiválja. Persze van nagyobb kortárs zenei fesztivál a közelben, például a Wien Modern – de jelentősebb kortárs ösztönművészeti fesztivált a miénken kívül ebben a régióban nemigen találunk. Mindez azért öröndetes, mert a CAFe Budapest aktivizálja Budapest szellemi életét – ne feledjük, a külföldi fellépők mellett a hazaiak száma is igen jelentős –, és ahogy jeleztem, a fesztivál visszakacsint a száz évvel ezelőtti, 20. század eleji korszakra, amikor Budapest a must see kategóriába tartozott – el kellett jönni ide, ezt a várost és a kulturális életét nem lehetett kihagyni, mert Európa hat legfontosabb városának egyikéről volt szó.

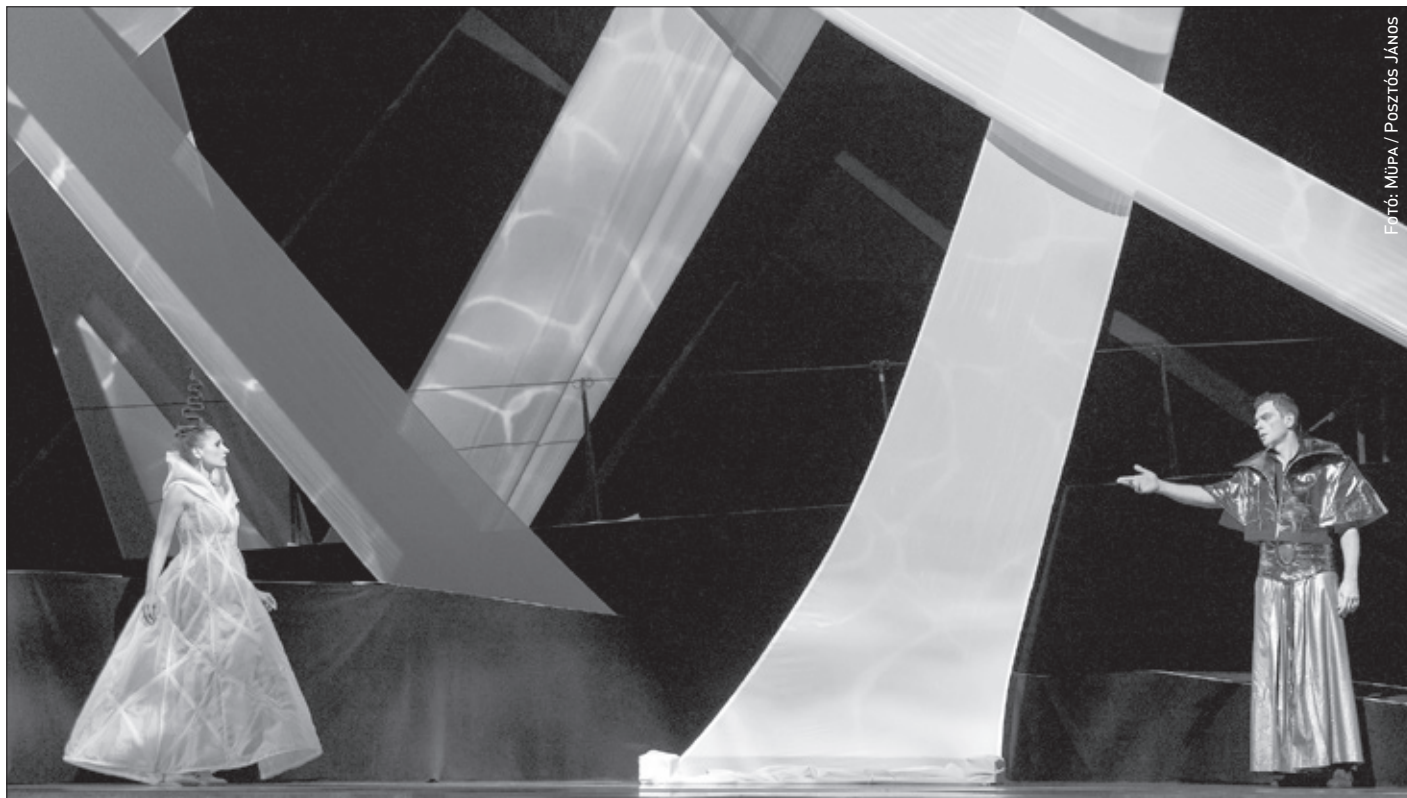
■ *Milyen a komolyzene szerepe a CAFe Budapest műsorkínálatában?*

– A komolyzene továbbra is igen fontos része a koncepciónak, ám mivel a CAFe Budapest integratív fesztivál lett, az arányok módosultak. Azzal összefüggésben, hogy visszatekintünk a 20. század elejére, a CAFe Budapestnek állandó fókuszává vált Bartók munkássága, sőt maga a teljes, tággan értelmezett Bartók-jelenség. A kortárs zene kapcsán is azt a szemléletet szeretnénk magunkáéknak tudni, amelyet ő képviselt.

■ *Tegyük hozzá: ez egy jellegzetesen integratív szemlélet volt, európai értelemben is (gondoljunk csak „a népek testvérré válásának” Bartók számára oly fontos eszméjére), de persze a folklórnak a modern műzenébe való integrálását is említhetjük ebben az összefüggésben...*

– Ennek próbáljuk újra és újra kitalálni és közvetíteni a mai megfejtését. Az a célunk, hogy Bartók ne valamiféle „köztéri szobor” legyen – aki mellett elmennek, esetleg tudják is, ki az illető, de nincs vele személyes kapcsolata a közönségnek –, hanem sokkal inkább szellemi partner. Ez a fesztivál próbál Bartókhoz és műveikhez úgy közeledni, hogy az egy mai fiatal számára is érthető, átélhető és vonzó lehessen. Fontos, hogy a közönség megértse Bartók szándékát. Ne csak az történjék, ami már régóta történik, ne csak azt mondogassuk unos-untalan,

Fotó: MÜPA / POSZTÓS JÁNOS

A Kékszakállú herceg vára – Szántó Andrea és Bretz Gábor

hogy „hidd el, ez az életmű fontos, hidd el, neked szól és a tiéd”. Ez kevés. Nem véletlen, hogy a nagy fesztiválon belüli kis fesztiválként létrehoztuk a Budapest Ritmo fesztivált. Ez a világzene fesztiválja – márpedig a világzenészek Bartókot tartják elődjüknek, az első világzenészeknek.

■ *Hát igen, ha jól meggondoljuk, sok olyan Bartók-mű van, amelyben eredeti folklór keveredik saját invencióval, és néha egy művön belül is keverednek egymással a különböző népektől származó eredeti folklóranyagok. A világzenében is hasonló történik.*

– Bartóknál is, és a világzenében is jelen van az a szemlélet, amely szerint autentikus gyűjtések egy bizonyos transzformáció után, műzenei alkotásokban a világ számára is elérhetővé válhatnak, eljutva hangversenytermekbe, rádióműsorokba, lemezekre kerülve. A Budapest Ritmo egy nagy hiátust is felszámol, hiszen Közép-Európának mindeddig nem volt saját, jelentős világzenei fesztiválja. Tavaly nagy sikerrel szerveztük meg itt, Budapesten, a CAFe Budapest keretében, a Hangvetővel közösen a WOMEX-et, a világzenei Expót. Valójában tavaly csak arról döntöttünk, hogy most már minél hamarabb megszervezzünk egy jelentős, közép-európai világzenei fesztivált, ezt megelőzően azonban már évek

óta dédelgettük ezt a tervet. A tavalyi siker adta meg az ideji induláshoz a végső lökést.

■ *Visszatérve Bartókhöz: az idei CAFe Budapest egyik legfontosabb produkciója volt A kékszakállú herceg várának Müpa-beli előadása, amelyet Kocsis Zoltán vezényelt és Te rendeztél.*

– Régi vágyunk volt, hogy Kocsis Zoltánnal létrehozunk egy közös Kékszakállút, s ez most A csodálatos mandarinnal együtt sikerült – utóbbit a Pécsi Balettel és Vincze Balázssal együtt valósítottuk meg. A Kékszakállút ugyan annak idején az Operaházban mutatták be, de a mű mindig is feszegette az operai előadásmód kereteit – a Bartók Béla Nemzeti Hangversenyteremben azonban úgy érezhettük, mintha ide lett volna kitalálva. Érdekes kihívás volt tehát itt megrendezni: azt kellett elérnünk, hogy a néző–hallgató is úgy érezze, hogy a műnek ez a helyszín, ez a feltételrendszer a természetes közege. Tudjuk, hogy a darab eredeti műfajmegjelölése szerint misztériumjáték. Számomra az is marad: az emberi kapcsolat misztériuma. Az út, amelynek során a nő a képzeleten és a férfi agyán, érzékein, idegrendszerén keresztül próbál a szívéig eljutni. Ennek stációi a műben felnyíló, nevezetes ajtók. Nagy élmény volt a művet megrendezni, főleg Kocsis Zoltánnal együttműködve, de ugyanilyen elismertéssel említhetem a két kiváló szereplőt,

Bretz Gábort és Szántó Andreát is, akik nagyszerű gazdái a két szerepnek, és tökéletesen megértették a szándékaimat. Csodálatos volt, ahogyan a Nemzeti Filharmonikusok együttese megszólaltatta az Ötödik ajtó nagy C-dúr fortissimóját, különösen azért, mert a Bartók Béla Nemzeti Hangversenyterem ehhez a zengéshez méltó teret is kínál. A produkció tovább él, novemberben például máris Sanghaj közönsége láthatja, a legnagyobb ázsiai művészeti fesztiválon, ahol ezúttal Magyarország kerül az események fókuszába. Másutt is érdeklődnek a produkció iránt, Vilniustól Ravennáig. *(A beszélgetés nem egészen két héttel Kocsis Zoltán halála előtt zajlott. Az interjú hanganyagának felvétele után Káel Csaba Sanghajban járt a Kékszakállú-produkcióval. Hazatérve, az interjú írott szövegének jóváhagyásakor elmondta, hogy Kocsis Zoltán szíve Budapesten éppen akkor állt meg, amikor Sanghajban a Kékszakállúval egy estén előadott Csodálatos mandarin véget ért. Kocsis Zoltán számára a CAFe Budapest két Bartók-egyfelvonásosa volt az utolsó Müpa-beli szereplés, egyben az utolsó előtti nyilvános fellépés.)*

■ *A CAFe Budapest egyik fontos jellegzetesége, hogy a főváros számtalan pontján, rendkívül sok és sokféle helyszínen zajlik. Milyen szerepet tölt be e helyszínek között a Müpa? Erről annál is inkább érdemes be-*

szélni, mert modernsége, közvetlensége ellenére maga az épület képvisel bizonyosfajta eleganciát, ugyanakkor a fesztivál napjaiban ott áll előtte a CAFe sátor, amely alapvetően másfajta, fesztelen atmoszférát teremt meg az odalátogatók számára.

– Érdekes ez a kérdés, mert a nonkonformizmus a maga összes vonzó hozama ellenére tönkre is tett valamit, amit még a 19. századból örököltünk, s ez nem más, mint a szépség ethosza, a megjelenésünk fontossága és igényessége. Régen természetes volt, hogy egy művészeti eseményre szépen, elegánsan felöltözünk. Ma már ez nincs feltétlenül így, s ebből a Müpa helyszínei a maguk igényességével valamit visszaadhatnak. Bizonyos műfajoknak kétségkívül jobban áll egy sátor hangulata, mások pedig inkább a kőépület eleganciáját és zárt terét vonzzák. A Müpa épülete és a CAFe sátor egymás mellett élése a fesztivál idején azt jelzi, hogy létezhet kétféle igényesség, a minőség előtti kétféle tiszteletadás, de egyik sem zárja ki azt a lehetőséget, hogy a megjelenésünk színvonalával mindkettőt megtiszteljük.

■ A CAFe sátor alapvetően a világzenei eseményeknek adott otthont, a Müpa épületében pedig több nagy érdeklődésre számot tartó, nagyszabású esemény került sorra, közülük egy volt Penderecki *Jeruzsálem hét kapuja* című művének előadása, a szerző vezényletével.

– Nagyon szép ív feszül ki a kétféle zenei világ között. Both Miklós elhozott ide olyan ukrán adatközlőket, akiket korábban sohasem láthattunk-hallhattunk, s akik maguk sem jártak korábban olyan palotában, mint a Müpa. Itt pedig, ugyanúgy, mint Bartók idejében, a lelkük legbensőbb titkairól vallottak a népművészetükön ke-

resztül. Ugyanakkor a másik véglet a régió egyik legjelentősebb zeneszerzője, a nyolcvanhárom éves Penderecki, aki rendkívüli módon élvezte, hogy a Jeruzsálem fennállásának háromszedik évfordulójára megrendelt műve itt szólal meg. Minden évben van a CAFe Budapestnek egy rezidens zeneszerzője, ez alkalommal ő volt az. Hatalmas hangszerpark, rendkívüli hanghatások, beleértve a hatalmas, hangolt csövekből álló ütőhangszert, a tubafont – ez a *Jeruzsálem hét kapuja*, amelyhez, akárcsak a *Kékszakállúhoz*, speciális és ideális teret kínál a Müpa Bartók Béla Nemzeti Hangversenyterme.

■ Gondolom, a CAFe Budapest programjai közül különösen közel áll a szívedhez a *Kékszakállú*, hiszen az a saját rendezésed, mégis arra kérlek, említs ezen kívül még néhány olyan eseményt, amelyet izgalmasnak, sikeresnek és a fesztiválra jellemzőnek tartasz.

– Számomra maga a teljes CAFe Budapest élvez prioritást. A saját rendezésem kivételes és némiképp rendhagyó alkalom volt, hiszen amikor elkezdtem dolgozni a Budapesti Tavasz Fesztivál és a CAFe Budapest létrehozó operatív testület élén, megfogadtam, hogy amíg ezt a munkát végzem, nem fogok rendezni ezeken a fesztiválokon, egyszerűen azért nem, mert mindkettő, a fesztiválszervezés is és a rendezés is olyan sok energiát igényel, hogy a gyakorlatban nem lehet egyszerre vállalni a kettőt. Most azonban a *Kékszakállú* kikényszerítette, hogy megszegjem ezt a fogadalmamat: egyszerűen muszáj volt megrendeznem, mert olyan sok halmaz közös részterületét képezte, hogy nem lehetett eltekinteni tőle. De természetesen számos olyan produkciót tudok említeni, amely kifejezi azt a gondola-

tot, amely köré a fesztivál egészének koncepcióját felépítettük. Itt van például az „kortársítás” relativitása: nemcsak az kortárs művészet, amit a ma kínál, az is kortársunk, ami tegnap keletkezett, sőt olykor az is, amit tegnapelőtt. Christopher Marlowe *II. Edwardja* nagyon jól sikerült színházi előadás volt, Alföldi Róbert rendezte, és Marlowe drámája és a benne rejlő aktualitás, az embernek a hatalomhoz és a hatalomnak az ember életéhez való kapcsolódása a művet és az előadást abszolút kortársi élménnyé avatta. De említhetem 1956-ot is, amely a hatvanéves évforduló aktualitásának köszönhetően szintén a fesztivál fókuszába került. Kérdés volt számunkra, hogyan tudjuk megközelíteni a mai ember gondolatvilágával ezt a történelmi eseményt. Kiderült, hogy mindenkinek megvannak a saját személyes élményei, családi katarzisa és tragédiái ötvenhatal kapcsolatban, s a fesztivál számos eseményének sikerült is ezt érzékletessé tennie: a mindennapok ötvenhatját, amely ugyanakkor nem nélkülözte a pátoszt. A CAFe Budapest műsorán bemutatott négy kortárs opera közül kettő, Rautavaara (*A bányá*) és Varga Judit műve (*Szerelem*) ötvenhathoz kapcsolódik. Emellett a Müpa közönsége két új Tihanyi-operát (*Fehér rózsá; Vörös izzás*) is láthatott-hallhatott. Fontos volt az a magyar világzenei showcase, amely érzékeltette, hogy Bartóknak milyen a viszonya a mai nép- és világzenehez. Örültünk, hogy bemutathattunk friss külföldi műveket: ilyen volt a Familie Flöz vendégjátékán megismert darab, az *Infinita*, a Cloud Theatre produkciója vagy a *Kortársunk*, Shakespeare projekt keretében az itáliai Teatro Potlach bemutatkozása (*Shakespeare's Island*).

Csengery Kristóf

A Rádiózenekar 1956-os turnéja

A Magyar Rádió Szimfonikus Zenekara 2016. október 17. és október 28. között Nyugat-európai turnét bonyolított le az 1956-os emlékévi keretében. A hangversenykörút öt állomást érintett: a muzikusok Berlin, Zürich, Genf, Brüsszel és Bécs közönsége előtt játszottak. A műsoron az 1956-os forradalom és szabadságharc eseményeihez hozzáértő és ilyenformán az őszi események szimbólumává vált Beethoven-mű, az *Egmont-nyitány* mellett Liszt Ferenc *A-dúr zongoraversenye*, *Les préludes* című szimfonikus költeménye és Kodály Zoltán *Galántai táncok* című alkotása szólalt meg. Egyetlen alkalommal, Brüsszelben a zenekar az *Egmont-nyitány* mellett Balassa Sándor *301-es parcella* című szimfonikus alkotását (azt a művet, amelyet évadnyitó koncertjén a Müpában is előadott) és Brahms *I. szimfóniáját* játszottta el. A turnéra Vásáry Tamás személyében olyan karmester utazott a zenekarral, aki 1956-os emigránsként maga is életének és pályafutásának jelentős fordulópontjaként tekinthet a magyar forradalomra. A Liszt-zongoraverseny szólóit is ő tolmácsolta. Az öt hangverseny közül négyet Vásáry Tamás vezényelt, a brüsszeli koncerten azonban – csakúgy, mint a budapesti évadnyitón – Kovács János állt a karmesteri pulpituson. Az események az 1956-os Emlékbizottság által szervezett, nagyszabású külföldi eseménysor részeként valósultak meg. A projekt zenei részében a Rádiózenekaron kívül szerepet kapott még a Muzsikás együttes, a Pannon és a Nemzeti Filharmonikusok, Szalonna és bandája, az Óbudai Danubia Zenekar, valamint Ránki Dezső és Klukon Edit.